

Socialna kultura

Solidarnostno polnjenje umetnikovih računov

Sandra Krkoč

Z novim letom je Inštitut IRIU zagnal avtorski projekt *Socialna kultura*, ki naj bi krepil kulturno zavest in solidarnost ter spodbujal sodelovanje kulturnih delavcev, ljubiteljev umetnosti in kulturnih organizacij.

Omenjeni program je vzniknil kot posledica trenutnih piškavih finančnih razmer na področju kulture, zato je v prvi vrsti usmerjen v tržno dejavnost, a se bo orientiral po načelu enakosti in kakovostne umetniške reprodukcije. »Premoženje, dobiček in presežek prihodkov nad odhodki se bodo uporabljali za namen trajnega delovanja v korist umetnikov, uporabnikov in širše skupnosti, in sicer tako, da bodo zagotavljali enakopravnost med uporabniki ter spodbujali skupno inspiracijo, raziskovanje, inovacijo in umetnost,« pojasni ustanoviteljica Inštituta IRIU **Glorjana Veber**.

Od avtorja odvisna organizacija

Projekt *Socialna kultura* skuša po principu fluidnosti in sinhronizacije omiliti posledice ukinitve samostojnega ministrstva za kulturo in teži k temu, da bi bila kultura prepoznana kot nenadomesljivi partner pri razvoju države. »Projekti našega inštituta so vedno rezultat dolgoročnih manjših socialno-kulturnih eksperimentov, ki se zdijo na videz nepovezani in samostojni, v naši viziji pa so del večjih zgodb,« se proti trenutno prevladujoči rigidnosti in statičnosti, ki zavirata kulturni napredek, bojuje gonilna sila inštituta.

»Sedanjí model v praksi deluje po načelu 'če nič ne daš, nič nimaš'. In umetniki imamo vsak zase, če se ne bomo povezali, v ekonomskem smislu zgolj nič.« Sogovornica obenem poudarja, da je danes marsikateri umetnik kot posameznik izkoriščen s strani založniških hiš ali kul-

»Če se umetniki ne bomo povezali, bomo imeli v ekonomskem smislu še naprej zgolj nič,« je prepričana ustanoviteljica Inštituta IRIU Glorjana Veber.

Fotografija: Tomaž Zajelšnik

turnih organizacij. Projekt bo skušal vzpostaviti takšno stanje, v katerem bo posamezna organizacija nekaj pridobila le, če bo pridobil avtor. Pričujoči program tako izhaja z repa obstoječega kulturnega modela, ki je na račun velikega števila avtorjev prinesel bogatenje le elitni peščici, in se tako najprej osredotoča na samega umetnika: če bo preživel avtor, bo preživela tudi organizacija, in več kot bo dobil avtor, več bo od tega imela organizacija.

Tako bo denimo Inštitut IRIU v tem letu med drugim sodeloval z ilustratorko in vizualno komunikatorko Ano Baraga, ki je pripravila rokovnike z avtorsko ilustriranimi naslovnici. Večji delež od dobička prodaje teh bo prejela sama umetnica, medtem ko bo manjši odstotek namenjen kritju obratovalnih stroškov inštituta. A to ne pomeni, da se bo projekt v praksi do umetnikov obnašal po vedno eni in isti šabloni, temveč bo do njih pristopil individualno, saj se tudi odposlanci kulture razlikujejo tako po

socialnem položaju kot po načinu ustvarjanja.

V boj s korupcijo

Na terenu omenjenega projekta inštitut v ospredje potiska predvsem enakopravno delitev sredstev, saj je ta pojem že dolgo nazaj posrkala politična mašinerija. »Da v Sloveniji javni razpisi na področju kulture niso zares javni, niso krive trenutne razmere v kulturi, ampak dolgoročna sistemska korupcija, ki zavira, da bi se na tem področju vzpostavila umetnosti oziroma kulturi lastna, torej nebirokratska merila za ocenjevanje prispevkov. Ker znamo umetniki prebrisano obračati besede, je korupcija tu še toliko bolj skrita,« realnost povzame prvi glas IRIU.

Prav zato se je program *Socialne kulture* odmaknil od doslej obstoječih kulturno-političnih kalupov. Se pa kljub temu vrača k ideji iz preteklosti, da delo v umetnosti pomeni delo za umetnost, kar s seboj nosi tako poštenost, solidarnost kot inspiracijo in razvoj. x